

Kvalitetsavvik – Instrumentell måling og sortering

Karsten Heia, Silje Ottestad, Jens Petter Wold
og Izumi Sone

Nofima

Agenda

- Bakgrunn for prosjektet

Farge og pigmentering

- Utfordringer
- Opplevd farge og fargeutvikling
- Fargeutvikling – Fra simulering til virkelighet
- Sensorikk og farge
- Blod og melaninflekker – Avbildende interaktansspektroskopi

- Veien videre

Deltagere i prosjektet

- Karsten Heia (Prosjektleder)
- Agnar H. Sivertsen
- Izumi Sone
- Silje Ottestad
- Oddvin Sørheim
- Jens Petter Wold

Alle er ansatt i Nofima

Bakgrunn for prosjektet

- Næringens ønske om å differensiere/sortere laksefilet ut fra gitte produkttegenskaper
  - Farge (opplevd farge og fargeutvikling)
  - Blod og melaninflekker

Farge / pigmentering

Utfordringer

- De største utfordringene er
  - Fargevariasjon:
    - Ujevn farge / skjolding
    - Individvariasjoner
  - Fargetap:
    - Under prosessering
    - Under lagring og transport
  - Opplevd farge kontra pigmentinnhold
    - Hva bidrar til opplevd farge?
    - Hvordan forutsi fargetapet?
    - Kan vi måle og bedre forstå hvordan ulik prosessering påvirker fargetap?

Farge / pigmentering

Opplevd farge og fargeutvikling

- Vi startet med hypotesen om at nedbrytningsprosesser i muskelen vil gi økende lysspredning som igjen vil føre til blassere farge på filetene.
- Etter en del forsøk er denne hypotesen nå nyansert
- Fargeendring i laksemuskel er en forholdsvis kompleks problemstilling som ser ut til å være avhengig av en rekke ulike parametre.
- Rapporterte studier av fargeendring i laks viser ulike resultater: noen viser til økende rødhet (a^*), andre avtagende. Noen økende lyshet (L^*), andre stabil.
- Hvordan laksen lagres/pakkes og hvorvidt den er pre-rigor filetert er av betydning

Farge / pigmentering

Opplevd farge og fargeutvikling

- Følgende egenskaper ser ut til å ha betydning for opplevd farge:
  - Endring i lysspredning som følge av at muskelen endrer karakter/tekstur.
  - Kjemiske/fysiske endringer knyttet til uttørring av filet under lagring
  - Kjemiske endringer knyttet til hvordan pigmentet er bundet til proteinene i fisken
  - **Kjemiske endringer knyttet til blodpigmenter**

Farge / pigmentering

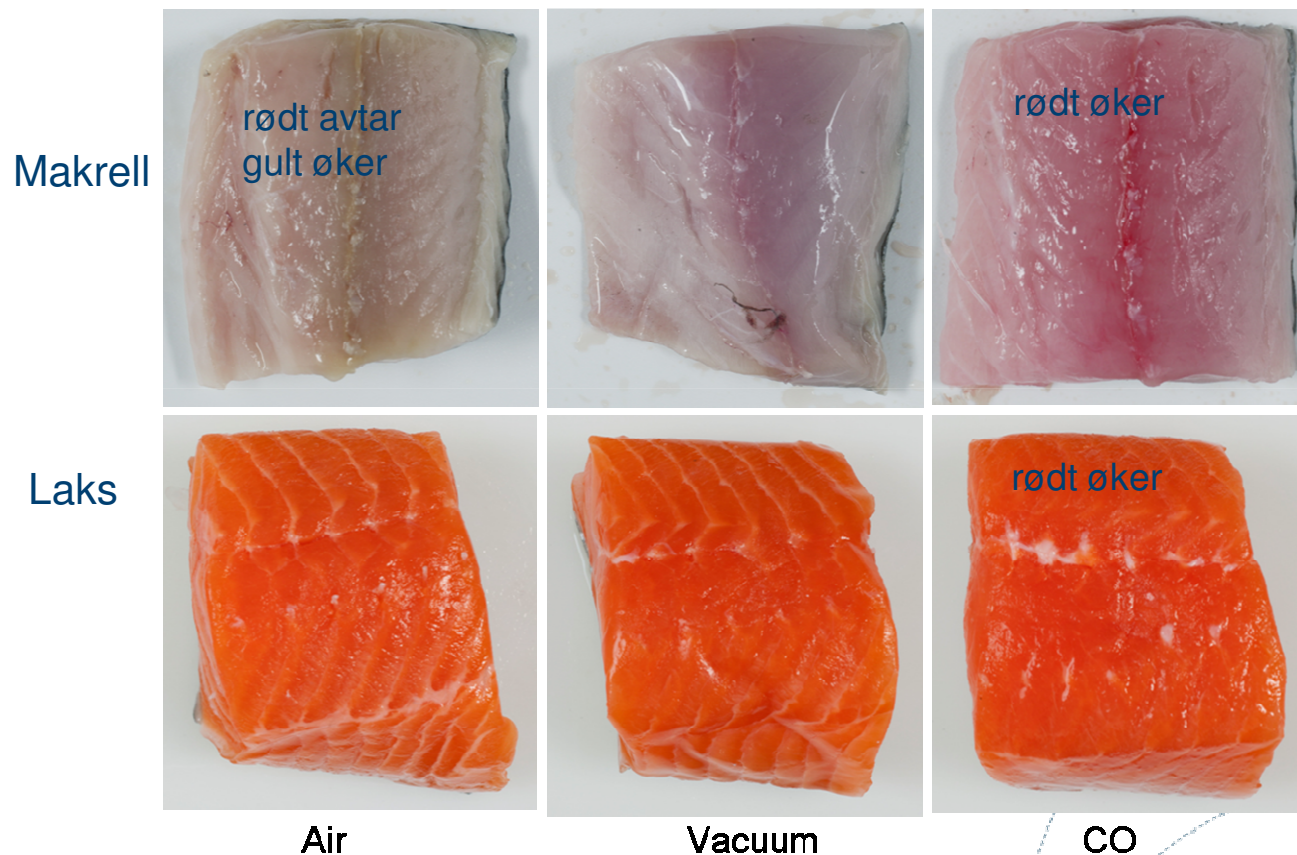
Opplevd farge og fargeutvikling

- I 2010/2011 har vi vektlagt betydningen av blodpigment og evt. andre pigmenter i laks. Er det tilstrekkelig myo-/hemoglobin i en velbløgget laks til at blodets tilstand vil påvirke fargen? (Farge i kjøtt er altoverveiende bestemt av myoglobinets tilstand, men der er det *mye* myoglobin og ikke karotenoider).
- **Svaret er: Ja!**
- Laks har blitt lagret i CO, vakuum og luft for å fremheve effektene av endret myoglobinstatus. Spektroskopiske målinger er gjort, samt fargemålinger (Lab) + fotografier.
- Forsøk er nå gjentatt med sensorisk panel for å vurdere rødfarge

Farge / pigmentering

Ulik lagringsatmosfære gir synlige fargevariasjoner

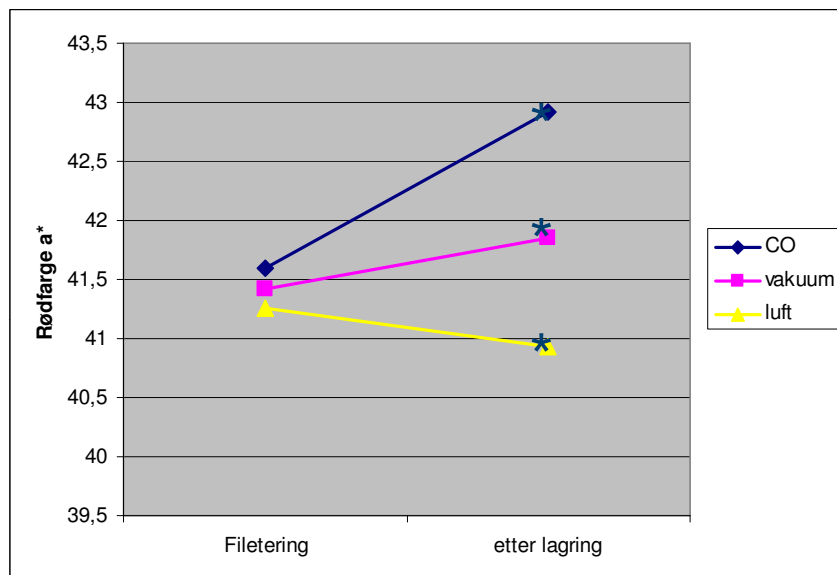

Er dette av praktisk betydning?

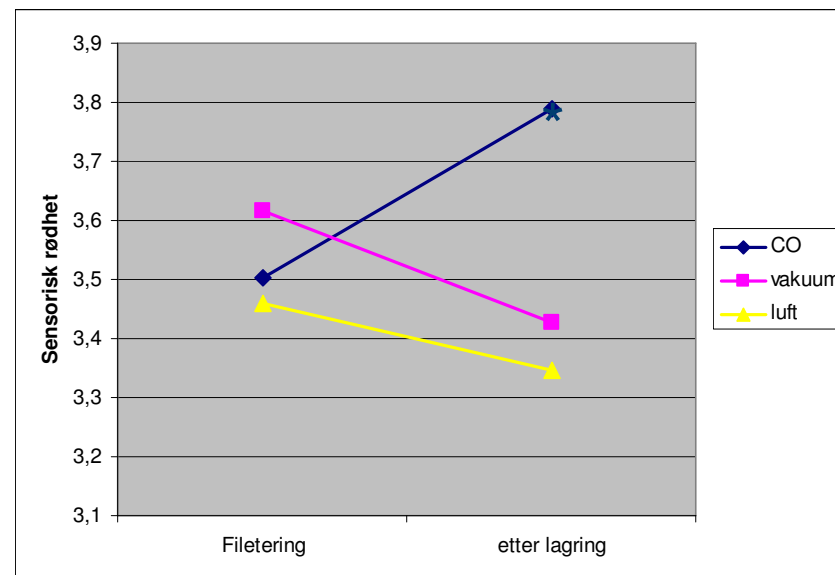
Vi har testet dette med fargemålinger og et sensoriskpanel

Farge / pigmentering

Ulik lagringsatmosfære gir synlige fargevariasjoner

Målt med fargemålingsinstrument

Målt med sensorisk panel

* Signifikant endring etter 6 dagers lagring

Farge / pigmentering

Foreløpig konklusjon

- Et sensorisk panel – altså mennesker – ser fargeforskjeller på laks avhengig av hvilken atmosfære fileten er lagret i.
  - CO gir signifikant rødere fisk
  - Vakuum og luft tenderer til å gi redusert rødfarge (ikke signifikant)
- Disse endringene vi oppstår gradvis så fort fisken fileteres og muskelen eksponeres for luft/CO/vakuum.
- Det betyr at man kan styre dette til en viss grad
- Vitenskapelig artikkel sendt til publisering:
Effects of storage atmosphere and heme state on the color and visible reflectance spectra of salmon (*Salmo salar*) fillets.
Silje Ottestad, Oddvin Sørheim, Karsten Heia, Jens Petter Wold

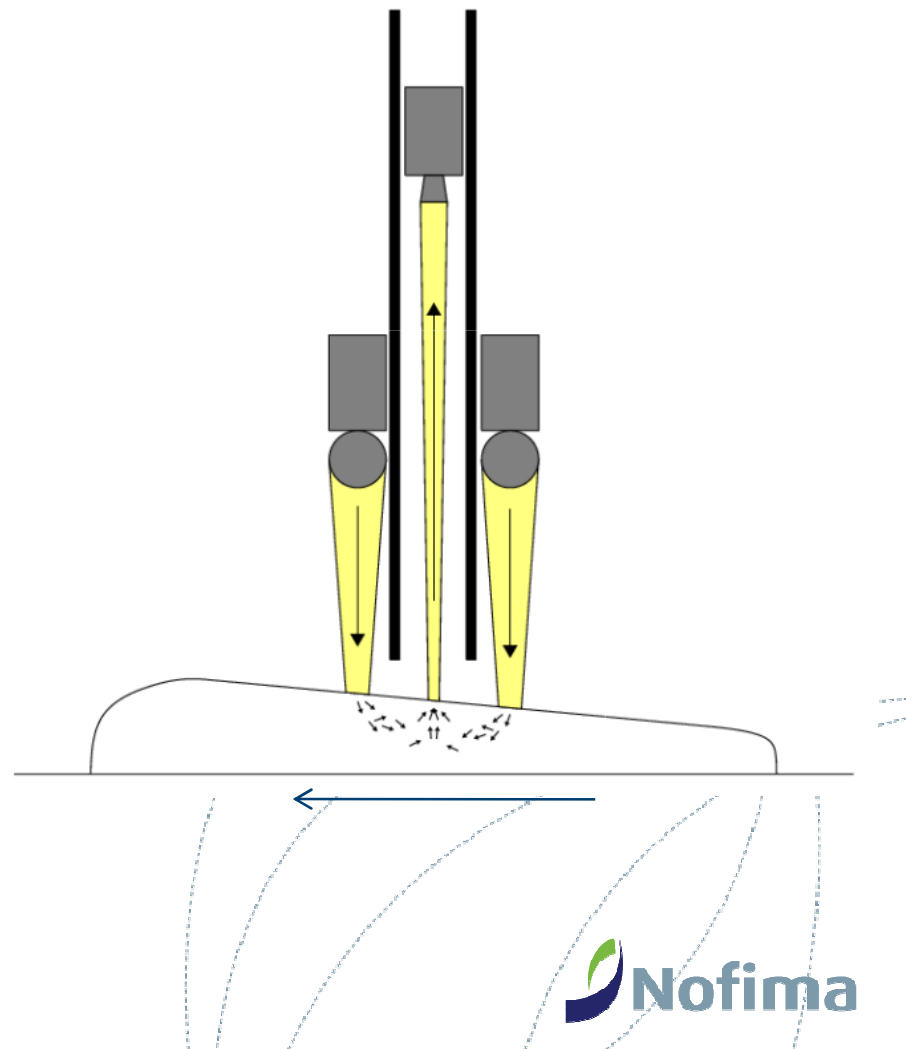
Farge / pigmentering

Avbildende interaktansspektroskopi

Påvise blod, melanin, astaxanthin
og forutsi fargeutvikling:

Interaktansspektroskopi

Bruker en avbildende spektrograf

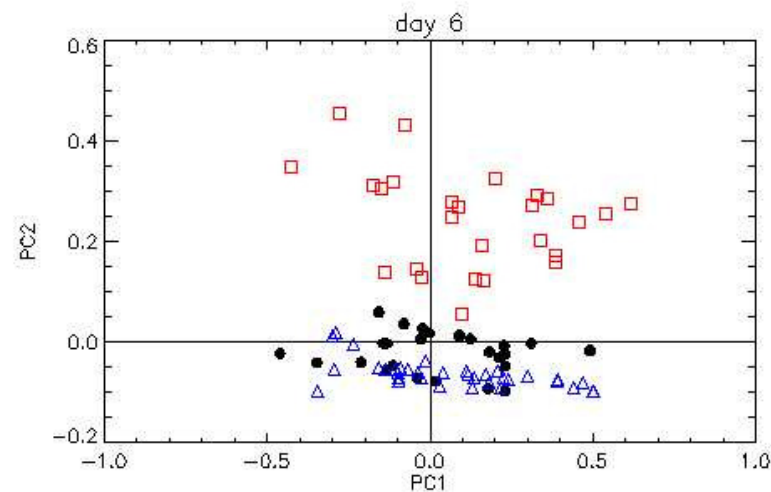
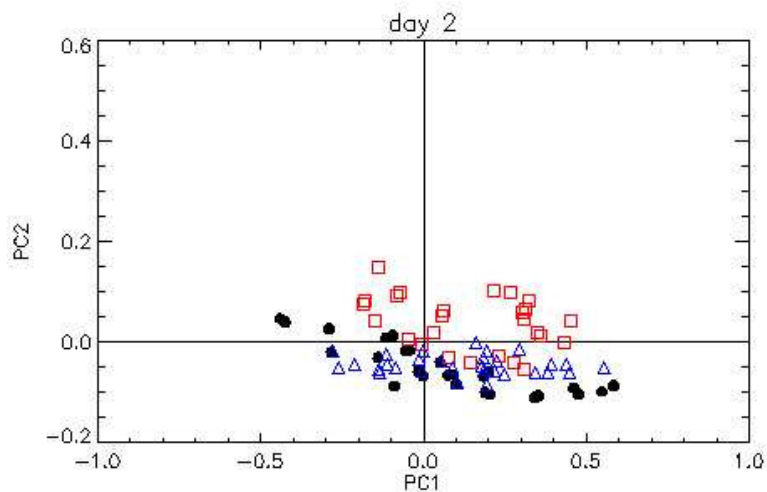
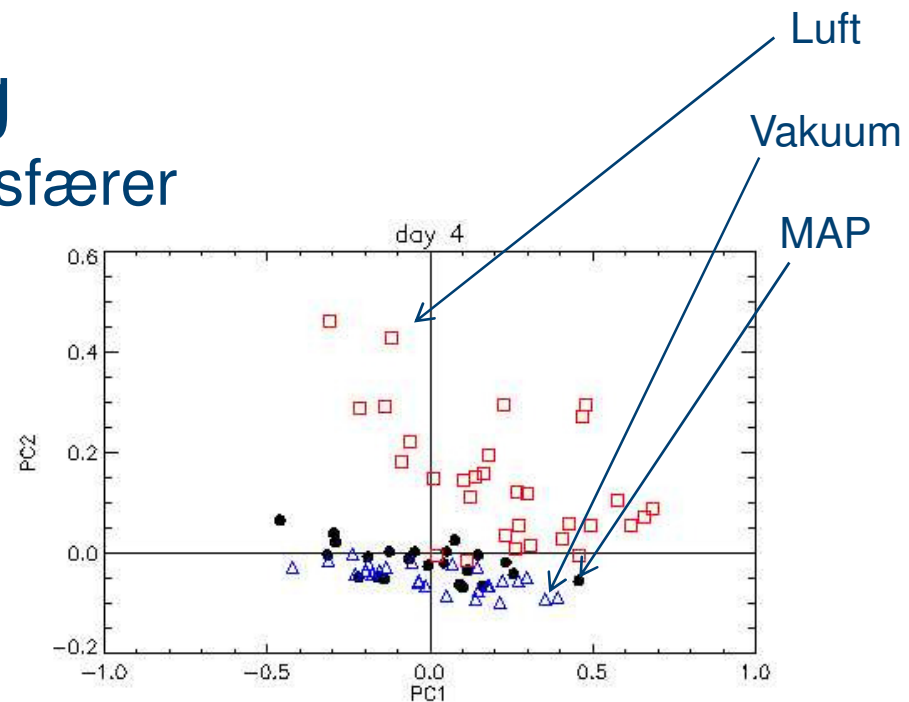
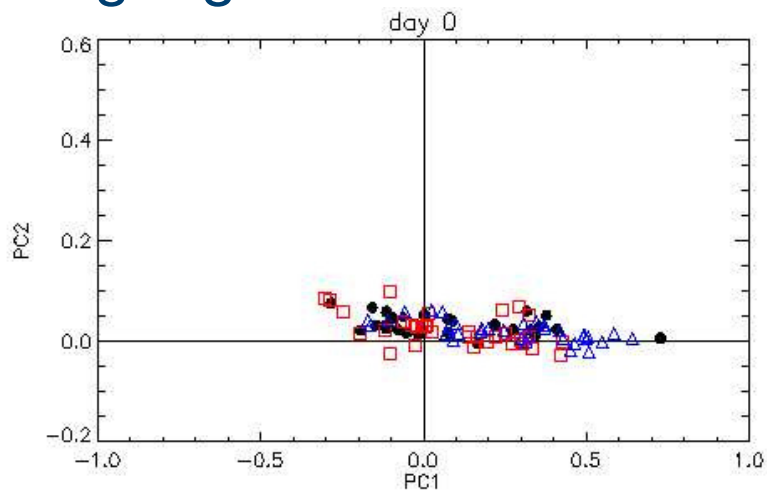
Farge / pigmentering

Lagringsforsøk i ulike atmosfærer

- Har gjennomført et større lagringsforsøk med laks lagret i ulike atmosfærer
  - Luft
  - 90% vakuum
  - MAP (60/40 CO₂ - Nitrogen blanding)
- Avbildende interaktansspektroskopi, mikrobiologi, farge, TBARS ble gjennomført etter 0, 2, 4, 6, 8, 10, 12 og 14 dagers lagring på 4 grader
- Formål:
Avdekke ulik spektroskopisk utvikling avhengig av pakkemetode

Farge / pigmentering

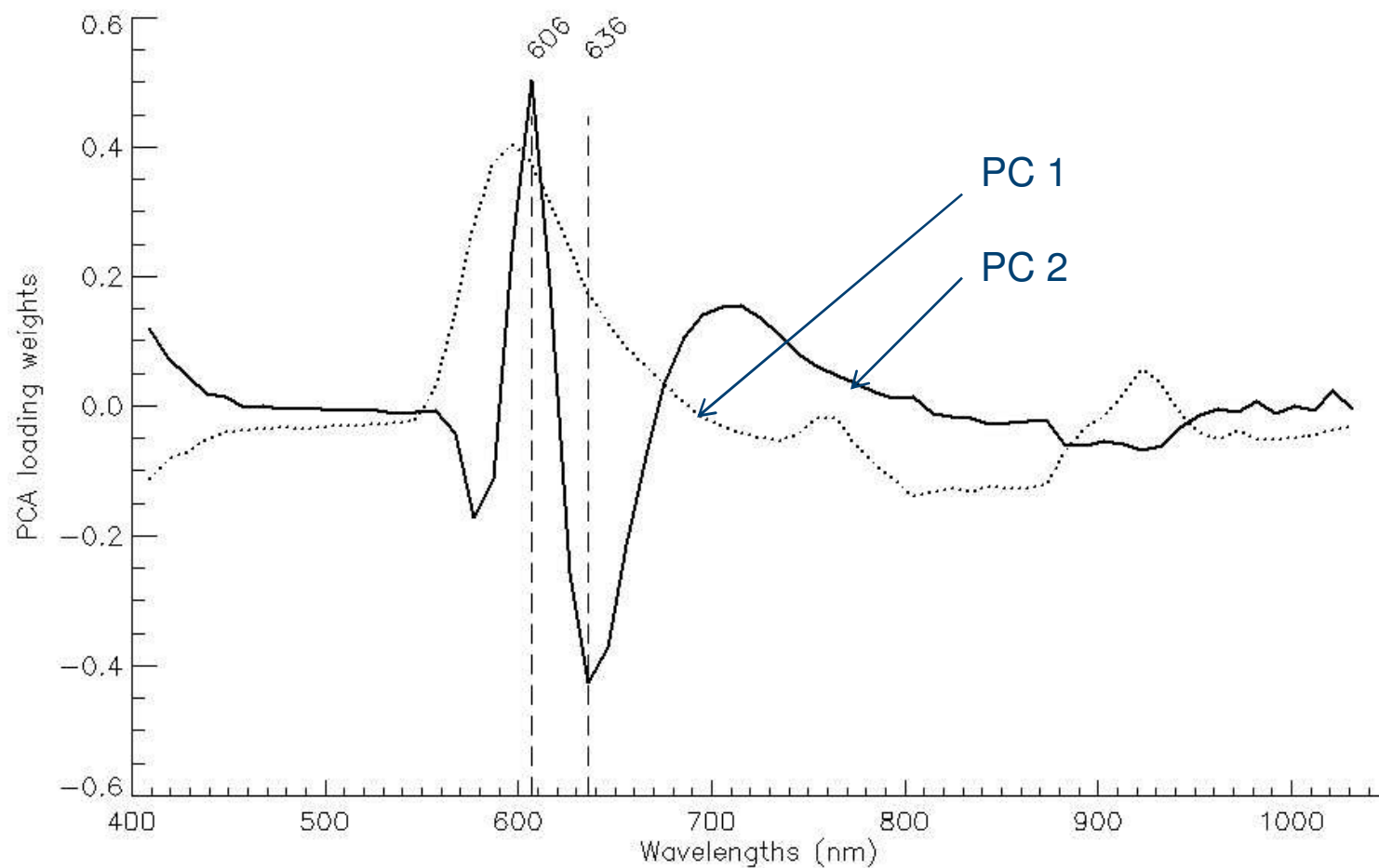
Lagringsforsøk i ulike atmosfærer

PCA modeller på ulike dager

Farge / pigmentering

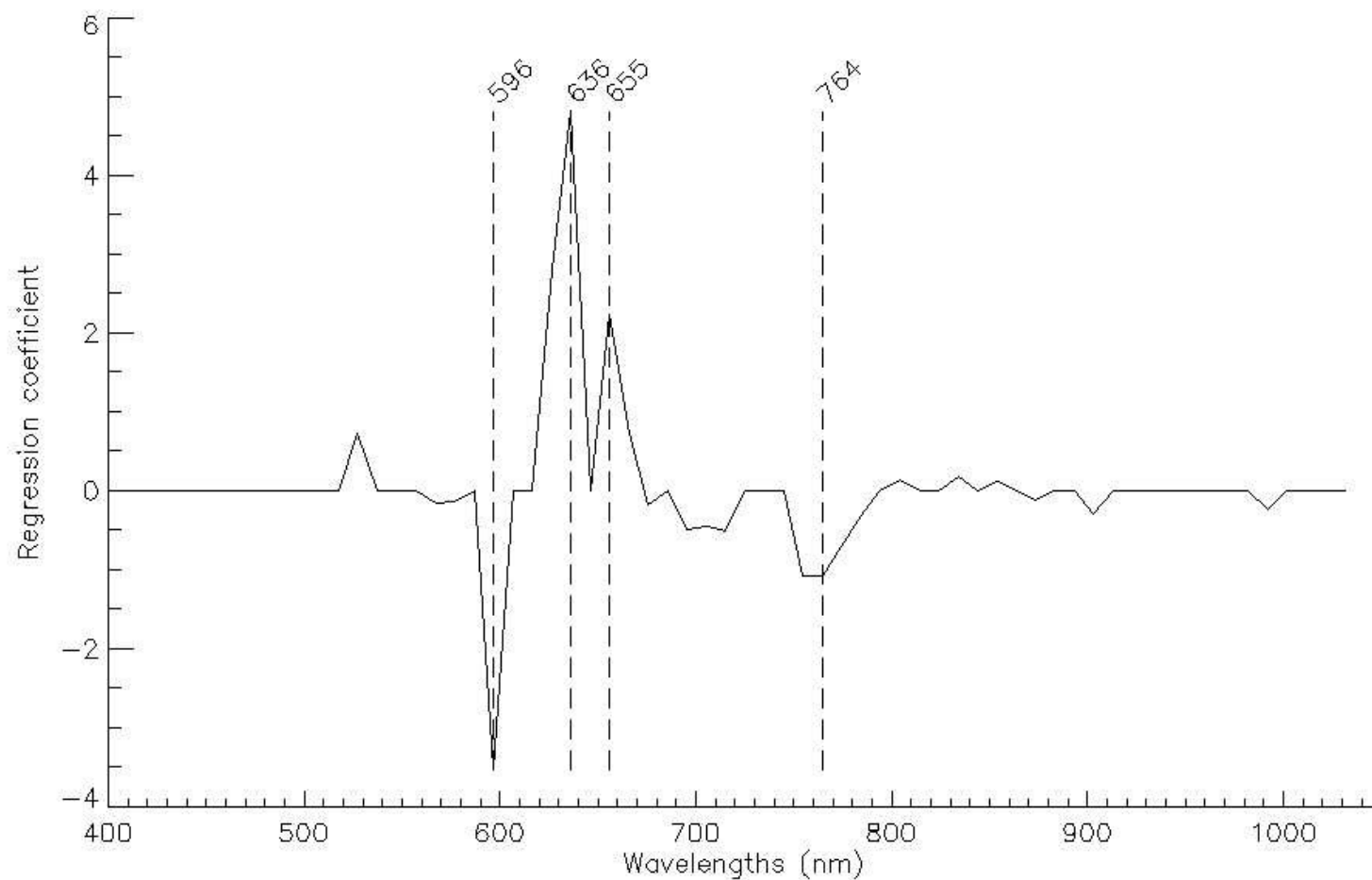
Lagringsforsøk i ulike atmosfærer

Loadingsvektorer for PCA modell på dag 6

Farge / pigmentering

Lagringsforsøk i ulike atmosfærer

Regresjonskoeffisienter for PLS modell Luft - MAP

Farge / pigmentering

Lagringsforsøk i ulike atmosfærer – foreløpige konklusjoner

- Ulike pakkemetode gir ulik spektroskopisk utvikling
- De bølgelengdene som er viktig for å skille laksene mhp pakkemetode er typiske blodbølgelengder
- Nok en bekreftelse på at blod er en viktig parameter for kvaliteten til laks

- Vitenskapelig artikkel klar for publisering:

Hyperspectral imaging can classify fresh salmon (*Salmo salar* L.) according to the type of atmosphere packaging used during storage

Izumi Sone, Ragnar L. Olsen, Agnar H. Sivertsen, Guro Eilertsen, Karsten Heia

Farge / pigmentering

Blod og melanin

- Har utarbeidet robuste metoder/modeller for påvisning av blodflekker og melanin basert på hyperspektral interaktansspektroskopi
- Ser at samme målingene kan brukes til å si noe om lagringsatmosfære
- Hva med bløt muskel?
  - Under forsøket i Helnessund var noen fileter ”bløte” i halepartiet – Kan dette påvises spektroskopisk?
- Hva med farge?
  - Kan SalmoFan-verdi estimeres direkte fra interaktansspektrene?

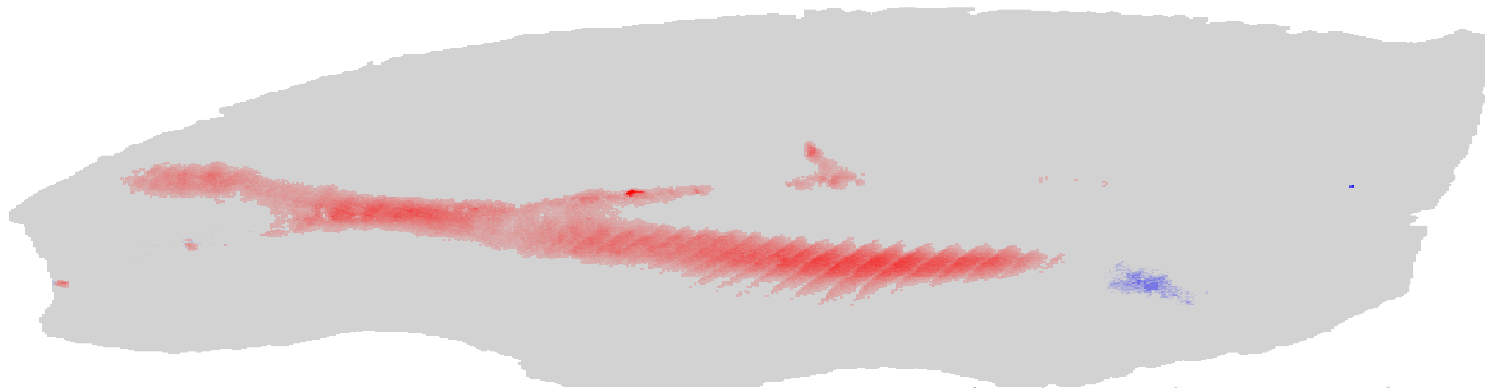
Farge / pigmentering

Blod og melanin

- Utfordringer og muligheter i forbindelse med forsøk i Helnessund
  - Filetene var ikke trimmet. Det vil si at det var mye blod og hinnerester med melanin i som lå på filetene
    - ➔ Vanskelig å skille blod og melanin som ville vært tilstede etter trimming fra det som ville fjernes i trimming / skylling
  - Har registreringer av SalmoFan-verdi, to punkt per filet, og merknad på noen fileter med bløt muskel
    - ➔ Mulig å teste ut hvorvidt SalmoFan-verdi og bløt muskel kan finnes fra interaktansspektrene

Farge / pigmentering

Blod og melanin – eksempler

Farge / pigmentering

Videre arbeid

- Blodets status kan forklare en del fargevariasjon i laks som man ikke har forstått tidligere. Vi ønsker å se på følgende tilfeller:
  1. Er fargeendring i laks større for laks som er dårlig bløgget, der det er mer blod i muskelen? Forsøk er planlagt
  2. Det er observert at stresset laks får annen farge enn ustressa fisk. Vi vil være med på et større forsøk der dette undersøkes og vi vil måle farge og blod-spektroskopi. Forsøk planlagt med Turid Mørkøre
  3. Det er naturlig å tenke seg at fargeeffekten av blod vil påvirke svakt pigmentert laks mer enn sterkt pigmentert laks. Vi vil undersøke dette også. (de fleste forsøk frem til nå er gjort med godt pigmentert laks)

Aktivitet 1: Farge / pigmentering

Videre arbeid

4. Vil se nærmere på hvorvidt interaktansspektroskopi kan brukes til å avdekke bløt muskel. Dette vil fungere dersom spredningsegenskapene er forskjellig mellom normal og bløt muskel.
5. Vil se på mulighet for å estimere SalmoFan verdi direkte fra interaktansspektrene

Takk for oppmerksomheten